

UKD: 81'373

JĘZYKOWO-KULTUROWE DZIEDZICTWO PRO-HUBERTOWSKIE W REGIONIE LUBUSKIM

R. Janicka-Szyszko

Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim

Przedmiotem analizy w niniejszym artykule jest językowo-kulturowe dziedzictwo pro-Hubertowskie w regionie lubuskim.

Materiał badawczy stanowią frazy z komponentem święty Hubert (Hubertus) i eponimy, dla których onimem bazowym jest imię świętego, obecne na terenie regionu lubuskiego np. w nazwach organizacji, uroczystości, obiektów kultu i innych tekstach językowych a także materialne przejawy kultu św. Huberta. Został on wyekscepowany z publikacji internetowych, prasy lokalnej, kronik kół łowieckich oraz pozyskany z ankiet skierowanych do kół łowieckich, z rozmów z leśnikami, myśliwymi, księżmi, dyrektorem szkoły, lokalną społecznością.

Przejawem kultu św. Huberta są miejsca kultu religijnego, modlitewne wezwania skierowane do świętego, wybór na patrona szkoły, wykorzystywanie antroponimu Hubert w nazwach kół łowieckich, organizowanie uroczystości, których nazwy pochodzą od imienia świętego a ich program ma związek z jego postawą. Zgromadzony materiał badawczy dowodzi znacznej skali dziedzictwa pro-Hubertowskiego, które jest ważną częścią dziedzictwa kulturowego regionu i kraju, zarówno w wymiarze materialnym, jak i pozamaterialnym.

W ostatnich latach można zaobserwować ożywienie tradycji Hubertowskich w regionie lubuskim, na co wpływ ma obecny w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach rozwój czci oddawanej świętemu.

Słowa kluczze: *językoznawstwo, leksyka, semantyka, kultura.*

Stwierdzenie problemu. Świętego Huberta, żyjącego na przełomie VII i VIII w., wyniesiono na ołtarze w 743 r., mając na względzie przede wszystkim jego doczesne zasługi w krzewieniu chrześcijaństwa,

a zwłaszcza aktywną działalność misyjną w Ardenach i Brabancji oraz umacnianie struktur kościelnych na tych terenach. Kult świętego szybko rozpowszechnił się w krajach Europy Zachodniej, zwłaszcza Belgii i Francji, w których czczono go początkowo jako patrona chorych na wściekliznę, później zaś przedstawicieli różnych specjalności, np. kuźnierzy, tokarzy, matematyków, odlewników, ludwisarzy, ale przede wszystkim myśliwych i ludzi lasu. W Polsce dynamiczny rozwój czci oddawanej świętemu, obecny od czasów średniowiecza, nastąpił w czasach saskich, do czego przyczyniły się zainteresowania myśliwskie obu władców: Augusta II i Augusta III [19, s. 169–172; 21, s. 8–12; 25, s. 564; 31, s. 690–691]. Wzmożenie kultu świętego Huberta można zaobserwować również w ostatnich kilkudziesięciu latach, czego dowodzi jego wpływ na polszczyznę. Badania materiału językowego zarejestrowanego w słownikach a także wykorzystanego w tekstach branżowych, prasie łowieckiej, publikacjach internetowych oraz wybranych tekstach literackich pozwoliły wskazać na jego popularność w naszej kulturze, o czym świadczy dynamiczny wzrost w ostatnich kilkudziesięciu latach liczby mężczyzn noszących imię Hubert, obecność w tekstach branżowych i internetowych eponimów, dla których onimem bazowym jest imię świętego: hubertowski, hubertowy, hubertówka, hubertowiny i hubertus, licznych fraz z komponentem święty Hubert (Hubertus) [14]. Mimo iż, jak twierdzi Bożena Dereń, «nazwy własne są (...) elementem językowego obrazu świata» [1, s.72] i jako takie umożliwiają «podtrzymać wiedzę o naszym kodzie kulturowym i, co za tym idzie, wiedzę o nas samych» [1, s.72], leksemy utworzone od antroponimu Hubert (Hubertus), sporadycznie stanowią

przedmiot analiz językoznawczych [14], co wskazuje na potrzebę ich dalszych badań.

Analiza publikacji i badań. Nieliczni badacze zajmują się również dziedzictwem pro-Hubertowskim. O ile życie, działalność i postawa świętego Huberta obecne są w tekstach hagiograficznych, zawierających i udokumentowane fakty, i wątki legendarne [21; 25; 31], o tyle duchowy i materialny dorobek społeczeństwa w tym zakresie badają nieliczni naukowcy [27; 29]. Natomiast brak prac, w których analizie poddano by językowo-kulturowe dziedzictwo pro-Hubertowskie w regionie lubuskim.

Cel pracy. Przedmiotem analizy w niniejszym artykule jest językowo-kulturowe dziedzictwo pro-Hubertowskie w regionie lubuskim – rozumiane jako całościowy duchowy i materialny dorobek społeczeństwa [17, str.73]. Materiał badawczy stanowią frazy z komponentem święty Hubert (Hubertus) i eponimy, dla których onimem bazowym jest imię świętego, obecne na terenie regionu lubuskiego np. w nazwach organizacji, uroczystości, obiektów kultu i innych tekstach językowych a także materialne przejawy kultu św. Huberta. Został on wyekscerpowany z publikacji internetowych, prasy lokalnej, kronik kół łowieckich oraz pozyskany z ankiet skierowanych do kół łowieckich, z rozmów z leśnikami, myśliwymi, księżmi, dyrektorem szkoły, lokalną społecznością. Przyjmuję, iż region lubuski, rozumiany jako stosunkowo jednorodny obszar [30, s. 910], obejmuje terytorium województwa lubuskiego a także tereny graniczące z tym województwem, należące przed reformą administracyjną do woj. gorzowskiego bądź zielonogórskiego. Dominującym elementem krajobrazu tych ziem od wielu lat są lasy. Według różnych źródeł województwo lubuskie jest najbardziej zalesionym obszarem w Polsce – ok. 50 % regionu porastają lasy [18; 22; 28]. Zasadne wydaje się więc ustalenie skali dziedzictwa pro-Hubertowskiego w regionie pogranicza, w którym ze względu na wysoką lesistość tradycje leśne i myśliwskie są bogate. Warto zauważyć, że pisząc o

lesistości poszczególnych obszarów Polski, naukowcy posługują się podziałem administracyjnym (województwo, powiat, gmina), ale również pojęciami region, ziemia (np. Ziemia Lubuska). Poza tym granice jednostek administracyjnych Lasów Państwowych (leśnictwa, nadleśnictwa) nie zawsze pokrywają się z granicami administracyjnymi gmin i województw.

Badając pochodne nazw własnych, B. Dereń wyodrębniła w zgromadzonym materiale językowym «nazwy własne jednoleksemowe, derywaty słowotwórcze od nazw własnych, doraźne grupy wyrazowe (peryfrazy) z imieniem własnym jako komponentem, a także stałe grupy wyrazowe (peryfrazy) zawierające imię własne» (podkreślenie moje: R.J-S.) [1, s. 14]. Nazwę święty Hubert odnajdujemy jako komponent grup wyrazowych nazywających miejsca bezpośrednio związane ze świętym, czyli miejsca kultu lub pośrednio, czyli nazwy stowarzyszeń, organizacji, w których zrzeszone są osoby, kontynuujące idee związane z postacią świętego, okazujące mu szacunek.

Wyniki badań.

Sakralia. Na terenie województwa lubuskiego, w diecezji zielonogórsko-gorzowskiej, zlokalizowane są cztery kościoły, wszystkie filialne, związane z patronem myśliwych i leśników.

W 1990 r. w Staroście, kolonii sołectwej w gminie Rzepin, został wzniesiony i poświęcony kościół pod wezwaniem świętego Huberta należący do parafii Rzepin. Przed II wojną światową w wiosce położonej na północnym skraju Puszczy Rzepińskiej, ok. 3 km od Rzepina, znajdowała się kaplica, która została rozebrana po 1945 r. Głównym celem budowy nowego kościoła było zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności, a szczególnie młodzieży uczącej się w działającym od 1956 r. Technikum Leśnym. Na opiekuna świątyni a zarazem mieszkańców, i tych stałych, i tych czasowych, związanych w różnoraki sposób z lasem, wybrany został święty czczony głównie przez myśliwych i leśników. Wierni okazują cześć swojemu patronowi zarów-

no w czasie odpustu, mszy hubertowskich, Dnia Leśnika, jak i poprzez wystrój kościoła, w którym dominują elementy wyposażenia wnętrza podkreślające związki świątyni z leśnictwem i łowiectwem, jak np. wykonane z drewna i poroża żyrandol i krzyż czy figurka świętego.

Od 1996 r. w Starym Raduszczu, wsi w gminie Krosno Odrzańskie, na terenie parafii w Połupinie wierni modlą się w kaplicy p.w. Św. Huberta. Z propozycją właśnie tego patrona wystąpił miejscowy proboszcz, który wiedział, że na terenie jego parafii mieszka wiele osób polujących i z którego inicjatywy była świetlicę przebudowano na kaplicę. Wspólnota parafialna zaaprobowała pomysł a oficjalnie wezwanie kościoła zaakceptował biskup diecezji zielonogórsko-gorzowskiej. Najważniejszym przejawem kultu św. Huberta jest msza święta odpustowa odprawiana w pierwszą niedzielę po 3 listopada. Postać patrona upamiętniona jest również na znajdującym się w kaplicy obrazie oraz na chorągwi kościelnej, na której znajduje się napis «Św. Hubercie módl się za nami». W świątyni znajduje się również poroże z krzyżem, symbolizujące patrona myśliwych.

Święty Hubert jest patronem obiektu sakralnego w Zdroisku, wiosce znajdującej się w gminie Kłodawa, na terenie parafii Różanki. Kaplica pod wezwaniem świętego Huberta poświęcona została w 2009 r. Na wybór patrona wpływ miał fakt, że Zdroisk leży na skraju pięknego rezerwatu przyrody Buki Zdroiskie oraz Barlineckiego Parku Krajobrazowego, a w wiosce mieszka sporo ludzi związanych z pracą w lesie. W kościele znajduje się obraz przedstawiający św. Huberta, chorągiew kościelna z prośbą wiernych skierowaną do patrona: «Św. Hubercie módl się za nami» oraz elementy wyposażenia świątyni wykonane z poroża (świecznik i fotel).

Od 2016 r. święty Hubert jest nieoficjalnym drugim patronem kościoła filialnego w Lubiewie (parafia Drezdenko). Kościół, istniejący od końca XIX wieku jako świątynia ewangelicka, po II wojnie światowej,

jako świątynia katolicka, otrzymał wezwanie Matki Boskiej Szkaplerznej. W 2016 r. z inicjatywy miejscowych leśników i myśliwych odnowione zostało wnętrze kościoła. Oprócz niezbędnych działań remontowych, takich jak np. odtworzenie ceglanej podłogi, wymiana drewnianych ławek czy nagłośnienia, całkowicie zmieniono wystój kościoła, nadając mu charakter leśno-myśliwski. Oprócz wielu elementów wyposażenia wnętrza wykonanych z poroża, takich jak fotel, ławki dla ministrantów, dwa żyrandole, kinkiety, krzyż ołtarzowy a nawet droga krzyżowa, w kościele znajduje się wykonana z potężnego dębowego pnia wewnętrzna kapliczka św. Huberta z obrazem przedstawiającym scenę ukazania się świętemu jelenia z krzyżem w porożu. Dodatkowo na boku każdej ławki dla wiernych znajduje się popularna wśród myśliwych płaskorzeźba z mosiądzu przedstawiająca mężczyznę w stroju myśliwskim klęczącego przed jeleniem z krzyżem pomiędzy porożem [10], pod którą widnieje podpis «ST. HUBERTUS» (ŚW. HUBERT). Została ona wykorzystana również kilka lat wcześniej w ufundowanej przez tych samych fundatorów kapliczce w leśnictwie Drawiny (tam bez napisu). Skrót St. oznacza niemieckie słowo sankt – święty. Przymiotnik sankt (sanct) wywodzi się od łacińskiego sanctus i jest w języku niemieckim wykorzystywany w nazwach osobowych – imionach świętych, np. Sankt Nikolaus, Sankt Hubertus [2, s. 1165].

Wystrój kościoła, wewnętrzna kapliczka poświęcona patronowi myśliwych oraz dwunastokrotnie powtórzone jego imię na płaskorzeźbach umieszczonych na ławkach wpłynęły na postrzeganie kościoła jako świątyni leśników i myśliwych. Wśród lokalnej społeczności od 2016 roku, kiedy zakończono remont i zmieniono wystrój a 29 października odbyła się uroczysta msza święta hubertowska pod przewodnictwem biskupa diecezji zielonogórsko-gorzowskiej, kościół w Lubiewie identyfikowany jest jako Kościół p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej i Św. Huberta a nawet jako Kościół

Świętego Huberta, czego dowodzą okolicznościowe wydawnictwa [15] oraz wypowiedzi mieszkańców.

Materialnym przejawem kultu świętego Huberta są małe formy architektury sakralnej, takie jak figury, krzyże, kaplice wotywnie i inne kształty plastyczne dla uproszczenia terminologii nazywane kapliczkami [29, s. 4]. Umieszczane na nich teksty językowe oraz kształtowane w różny sposób podobizny świętego będące wypełnieniem kapliczek pozwalają zidentyfikować patrona myśliwych, któremu, przedstawianemu zwykle w stroju myśliwskim i z łowieckimi akcesoriami, często towarzyszy jeleni niosący na porożu krzyż. Na taki sposób obrazowania świętego wpłynęły legendy, w których była mowa o łowieckich pasjach Huberta i spotkaniu w czasie jednego z polowań jelenia z krzyżem jaśniejącym między porożem [27, s. 84-96]. Kapliczki, fundowane przez myśliwych i leśników, wznoszone często dla upamiętnienia zdarzeń ważnych dla tej grupy, zlokalizowane są nie tylko w miejscowościach, lecz także w lesie, na polanach, przy drogach. W regionie lubuskim znajduje się kilka tego rodzaju obiektów kultu świętego Huberta. Usytuowane są one na terenie: leśnictwa Santocko i Lubociesz (Nadleśnictwo Kłodawa), leśnictwa Pszczew (Nadleśnictwo Trzciel), leśnictwa Mostno (Nadleśnictwo Dębno), leśnictwa Kamień (Nadleśnictwo Międzyzród), leśnictwa Nowe Tłoki (Nadleśnictwo Wolsztyn), leśnictwa Drawiny i Sarbinowo (Nadleśnictwo Smolarz), leśnictwa Sosnówka (Nadleśnictwo Karwin).

Kapliczka przy domku myśliwskim w Kosinku na terenie leśnictwa Drawiny ufundowana została z okazji 55-lecia Koła Łowieckiego «Świętego Huberta» w Dreźnie. O tym, komu jest poświęcona, świadczy nie tekst językowy, lecz ikonograficzny. Płaskorzeźba z mosiądzu przedstawia mężczyznę w stroju myśliwskim kłęczącego przed jeleniem z krzyżem pomiędzy porożem, co jest jedną z typowych scen w przedstawieniach obrazowych patrona łowiectwa. W głębi lasu, kilkaset metrów od wsi, przy Hu-

bertówce Koła Łowieckiego «Knieja – Lubociesz» stoi drewniana kapliczka z płaskorzeźbą przedstawiającą mężczyznę z kuszą obok jelenia z krzyżem między porożem, co pozwala zidentyfikować zaprezentowaną postać jako św. Huberta. Nad płaskorzeźbą umieszczono tradycyjne pozdrowienie leśników i myśliwych «Darz bór». Postawionej na rozstaju dróg w leśnictwie Pszczew kapliczce z rzeźbą mężczyzny niosącego na ramionach jelenia i dmącego w róg myśliwski towarzyszy umieszczona na znajdującym się w pobliżu drzewie tabliczka z napisem «Św. Hubert», co jednoznacznie wskazuje na obiekt kultu. W leśnictwie Sosnówka na cokole kapliczki, w której umieszczono rzeźbę przedstawiającą mężczyznę w stroju myśliwskim, trzymającego kuszę i obejmującego jelenia z krzyżem pomiędzy porożem, również znajduje się napis «Św. Hubert» identyfikujący i popularyzujący postać świętego. Wotywny charakter ma napis:

«DARZ BÓR
W 50 lecie
KOŁA ŁOWIECKIEGO
DIANA»,

który widnieje na kapliczce w leśnictwie Nowe Tłoki, wzniesionej dla upamiętnienia ważnego dla myśliwych zdarzenia. Chociaż w tekście, rozpoczynającym się od myśliwskiego pozdrowienia, nie został wymieniony patron myśliwych, to scena przedstawiona na płaskorzeźbie – mężczyzna w stroju myśliwskim kłęczący przed jeleniem z krzyżem pomiędzy porożem – pozwala na bezdyskusyjną identyfikację patrona myśliwych. Podobny epizod stanowi temat płaskorzeźby z kapliczki znajdującej się na polanie na terenie leśnictwa Mostno. Obok ustawiono głaz, na którym widnieje inskrypcja wyjaśniająca, iż obiekt ten ma charakter wotywny.

MYŚLIWI KŁ JELEŃ W DĘBNIE
W 60 ROCZNICĘ POWSTANIA
KOŁA
KU CZCI ŚW. HUBERTA
DARZ BÓR
Myśliwi, upamiętniając okrągłą roczni-

cę powstania swojego koła, jednocześnie wysławiają i adorują swojego patrona. Z kolei apostrofą do świętego rozpoczynają się modlitewne prośby znajdujące się na obiekcie kultu w leśnictwie Santocko:

«ŚWIĘTY HUBERCIE,
 PATRONIE MYŚLIWYCH I LEŚNI-
 KÓW
 POLECAMY SIĘ TWOJEJ OPIE-
 CE...»

oraz w leśnictwie Sarbinowo na terenie osady leśnej Dolinka:

«ŚWIĘTY HUBERCIE
 PATRONIE NASZ
 WSTAWIAJ SIĘ ZA NAMI»

a także na cokole kapliczki przy skrzyżowaniu leśnych dróg w leśnictwie Kamień:

«ŚWIĘTY
 HUBERCIE
 ŻYJĄCYM
 LEŚNIKOM
 I MYŚLIWYM
 UPROŚ ŁASKE
 U BOGA
 A ZMARŁYCH
 WPROWADŹ
 DO NIEBA»

W pierwszej inskrypcji wskazani podopieczni świętego – myśliwi i leśnicy – oddają się pod jego opiekę, powierzają mu siebie. W drugim wezwaniu zawarty został apel o branie jego autorów w obronę, ujmowanie się za nimi. Uzupełnia go podpis «KŁ RYŚ», co pozwala ustalić, jakie wyrazy zastępują wykorzystane zaimki nasz, nami. W cytowanym tekście frazę «patronie nasz» można odczytać jako «patronie myśliwych», zaś «wstawiaj się za nami» – «wstawiaj się za nami, myśliwymi z KŁ Ryś», co wskazuje na ograniczoną grupę zwracających się o opiekę. W kolejnym błaganiu święty Hubert postrzegany jest jako pośrednik pomiędzy ludźmi – w tym przypadku określonej profesji – a Bogiem. Patron myśliwych i leśników ma być u Boga ich orędownikiem, który wstawi się zarówno za żyjącymi jak i zmarłymi. Zastosowany polisem łąska obok podstawowego znaczenia «okazywanie komuś względów, czyjaś przychylność,

wspaniałomyślność, wyróżnianie, faworyzowanie kogoś lub czegoś» ma także drugie «darowanie bądź złagodzenie kary, ulaskawienie, darowanie winy, przebaczenie» [30, s. 496]. Prośbę o uproszenie łaski można więc odczytać jako błaganie o zapewnienie przychylności u Istoty Najwyższej bądź wyjednanie przebaczenia dla żyjących ludzi lasu. Zmarłym leśnikom i myśliwym ich patron ma pomóc dostać się do nieba i zapewnić życie wieczne. Rzeźbie, umieszczonej na postumencie kapliczki w leśnictwie Kamień, oprócz jednoznacznego wskazania świętego w wezwaniu, towarzyszy napis «Św. Hubert». Identyfikując dwukrotnie obiekt kultu, fundatorzy popularyzują postać świętego w środowisku lokalnym.

Organizacje. Wśród 130 kół łowieckich, jednostek organizacyjnych Polskiego Związku Łowieckiego posiadających osobowość prawną a zarejestrowanych w Zarządzie Okręgowym PZŁ w Zielonej Górze i Zarządzie Okręgowym PZŁ w Gorzowie Wielkopolskim odnajdujemy dwie nazwy z interesującym nas komponentem. Koło Łowieckie «Św. Huberta» Drezdenko (skrót św. obecny w tej nazwie odczytywany jest przez myśliwych jako skrót dopełniacza rzeczownika święty – nazwa koła brzmi więc Koło Łowieckie «świętego Huberta» Drezdenko) utworzone zostało w 1954 r., jednak oficjalna nazwa została nadana w 1960 r. na wniosek sekretarza Koła. Wniosek został poddany głosowaniu i przyjęty jednomyślnie przez myśliwych obecnych na zebraniu, co zostało zapisane w kronice koła. Z kolei Koło Łowieckie «Hubert» Świebodzin powstało w 1971 r. a o wyborze właśnie tej nazwy zdecydowali jego założyciele w tajnym głosowaniu [6]. Działania władz i członków obu kół upowszechniają pamięć o świętym poprzez organizację mszy hubertowskich, umieszczanie nazwy koła z antroponimem Hubert na pismach okolicznościowych, dyplomach czy sztandarach, jak np. na sztandarze Koła Łowieckiego «Św. Huberta» w Drezdenku, na którym widnieje też scena z legendy o świętym a towarzyszy jej podpis «Sanct Hubertus».

Antroponim święty Hubert odnajdujemy również w nazwie rycerz św. Huberta, peryfrastycznym określeniu myśliwych uwypuklającym hierarchiczną więź między polującymi a ich patronem, stosowanym przede wszystkim w czasie uroczystej ceremonii pasowania nowo wstępujących do koła. Fraza rycerz św. Huberta została użyta w tekście pasowania młodych myśliwych w Kole Łowieckim «Dzik» w Słońsku:

«Na chwałę łowiectwa polskiego – pasuję Cię rycerzem świętego Huberta – niech ci Bór darzy, a św. Hubert niech prowadzi w kniei twoje oczy i ręce» [5].

Posłużył się nią także dziennikarz lokalnej gazety, pisząc, iż w czasie myśliwskich uroczystości miało miejsce: «pasowanie wszystkich członków koła na rycerzy św. Huberta» [24]. Swoją relację zatytułował «Są na służbie u św. Huberta», podkreślając tym samym, że lubuscy myśliwi wypełniają łowieckie obowiązki a swoją działalnością służą swojemu patronowi, tak jak w średniowieczu wasal seniorowi. W cytowanym powyżej tekście pasowania, we frazie «św. Hubert niech prowadzi w kniei twoje oczy i ręce», patron polujących wskazany jest jako ten, któremu myśliwi zawdzięczają pomysłość w czasie polowania, obfite łowy. Zastosowana partykuła niech wzmacnia wypowiedzane życzenia łowieckich sukcesów, powodzenia w lesie. Święty Hubert ma kierować oczami polującego, czyli przyczynić się do wypatrzenia zwierzyny, oraz prowadzić jego ręce, czyli zapewnić mu celny i skuteczny strzał.

Szkoły. Święty Hubert jest patronem szkoły w Gościmcu, wiosce znajdującej się na terenie gminy Zwierzyn, w powiecie strzelecko-drezdeneckim. Pełna nazwa szkoły brzmi Publiczna Szkoła Podstawowa im. Św. Huberta w Gościmcu. Uroczystości nadania szkole imienia miały miejsce w listopadzie 2007 r. O wyborze patrona zdecydowała szkolna społeczność, na decyzję której wpływ miała długoletnia współpraca w zakresie ochrony przyrody z myśliwymi, zwłaszcza skupionymi w Kole Łowieckim «Św. Huberta» w Drezdenku. Współ-

uczestniczyli oni w przygotowaniach do uroczystości nadania imienia, w tym m. in. przyczynili się do ufundowania sztandaru, ponieważ uznali, iż warto wspierać inicjatywy, które popularyzują postać patrona łowiectwa, stanowią element kultury łowieckiej i, jak napisali członkowie Społecznego Komitetu Organizacyjnego w liście skierowanym do myśliwych, służą «ku czci św. Huberta». Dzięki nadaniu imienia placówka zyskała własną tożsamość wyróżniającą ją spośród innych szkół. Najważniejszym wydarzeniem w całym roku szkolnym jest Dzień Patrona obchodzony 3 listopada. Uczniowie wystawiają wtedy przedstawienie, w którym głównym bohaterem jest św. Hubert, biorą udział w konkursie wiedzy o patronie i łowiectwie, goszczą w szkole myśliwych z zaprzyjaźnionych kół łowieckich. Zwieńczeniem obchodów upamiętniających patrona szkoły jest wspólne ognisko hubertowskie. Postać patrona popularyzowana jest wśród uczniów również w ciągu całego roku, między innymi poprzez stałą wystawę poświęconą św. Hubertowi oraz dzięki sztandarowi wprowadzanemu na najważniejsze wydarzenia szkolne. Widnieje na nim pełna nazwa szkoły oraz słowa przypisywane Albertowi Einsteinowi, które ilustrują misję placówki związanej z osobą patrona: «Patrz się głęboko w przyrodę a wtedy wszystko lepiej zrozumiesz». Ważnym elementem działań wychowawczych prowadzonych w PSP im. Św. Huberta jest przekazywanie młodzieży wartości, które symbolizuje patron, dlatego szkoła współpracuje z kołami łowieckimi, m. in. uczestnicząc w zbiorce karmy dla zwierzyny leśnej.

Inne budowle. Eponimem, dla którego onimem bazowym jest imię świętego, jest neologizm hubertówka, utworzony za pomocą produktywnego w całej polszczyźnie powojennej sufiksu -ówka, wykorzystywanego m. in. do tworzenia nazw budynków ze względu na ich mieszkańców czy właścicieli [3, s. 145–146, 13, s. 113–114, 1, s. 22]. W regionie lubuskim myśliwi nazywają tym eponimem wybrane budynki, oddając tym

samym cześć swojemu patronowi, okazując mu szacunek. Członkowie Koła Łowieckiego «Knieja – Lubociesz» (Nadleśnictwo Kłodawa) wybudowali w lesie, w pobliżu osady leśnej Lipy, drewnianą wiatę, którą nazwali «Hubertówka». Stanica stanowi miejsce spotkań myśliwych zrzeszonych w kole. Z kolei członkowie Koła Łowieckiego «Św. Huberta» w Drezenku (Nadleśnictwo Smolarz) «Hubertówką» nazwali swoją siedzibę, na terenie której znajduje się zarówno domek myśliwski, jak i kapliczka świętego Huberta, budynek gospodarczy, tablice edukacyjne, miejsce na ognisko itp. Nazwa ta widnieje na szyldzie nad wejściem do myśliwskiej zagrody.

Obrzędy. W regionie lubuskim odbywają się liturgie i inne uroczystości, w nazwach których wykorzystany został przymiotnik hubertowski w znaczeniu «taki, który dotyczy świętego Huberta – patrona myśliwych» [23, s. 31]. Koła łowieckie i organizacje zrzeszające myśliwych są inicjatorami mszy hubertowskich, czyli mszy ku czci św. Huberta, w czasie których liturgii mszy świętej towarzyszą tradycje myśliwskie, m.in. obecność pocztów sztandarowych kół łowieckich czy muzyka myśliwska. W czasie tych mszy, których liczba od lat dziewięćdziesiątych XX wieku stale zwiększa się, w homilii często poświęconej roli myśliwych w ochronie przyrody wspomina się też życiorys świętego Huberta a w czasie modlitwy powszechnej wierni proszą patrona myśliwych o wstawiennictwo. W dniu święta patrona myśliwych, 3 listopada, organizowane są polowania oficjalnie rozpoczynające sezon polowań zbiorowych. W ich nazwach, jak w przykładach: polowanie hubertowskie, hubertowskie polowanie zbiorowe, wykorzystywany jest przymiotnik hubertowski, co podkreśla szczególnie charakter łowów odbywających się tego dnia a przede wszystkim poświęcenie ich patronowi łowiectwa. W jednym z kół organizuje się na początku listopada Hubertowski Bal Myśliwski, w czasie którego członkowie koła i zaproszeni goście nie tylko się bawią, ale i kultywują tradycje łowieckie a

zwłaszcza podtrzymują pamięć o swoim patronie. W Żarach w 2007 odbyła się impreza nazwana «OBCHODY HUBERTOWSKIE KÓŁ ŁOWIECKICH». W 2017 r. Technikum Leśne w Staroście po raz pierwszy zorganizowało Bieg Hubertowski ulicami Starościna i Rzepina. Taka nazwa została zapisana w regulaminie zawodów. Na plakatach zapowiadających imprezę umieszczono nazwę «Bieg św. Huberta». Tradycyjnie nazwa ta oznacza «wyścigi konne organizowane w okolicy 3 listopada, ku czci św. Huberta». Celem zawodów, które odbyły się 4 listopada 2017 r. (3 listopada w Kościele katolickim przypada wspomnienie liturgiczne opiekuna myśliwych) [20, s. 27], było, jak zapisano w regulaminie, oprócz krzewienia kultury fizycznej i popularyzacji biegania, ukazanie postaci św. Huberta, czego dopełnieniem była msza odpustowa w kościele p.w. św. Huberta.

W regionie lubuskim 3 listopada obchodzi się też święto myśliwych i leśników, nazywane za pomocą zarejestrowanego w słownikach rzeczownika hubertowiny, który pochodzi od imienia Hubert i przynależy do socjolektu łowieckiego [23, s. 31; 12, s. 81]. Myśliwi lubuscy znają tę nazwę uroczystości łowieckiej, czego dowodzą odpowiedzi udzielane w ankietach i w czasie rozmów, jednak posługują się nią sporadycznie. Częściej do nazwania uroczystych obchodów dnia św. Huberta wykorzystują neosemantyzm hubertus, który według autorów stale rozbudowywanej i modyfikowanej popularnej Wikipedii jest synonimem eponimu hubertowiny [8]. W poszczególnych kołach uroczystości nazywane hubertus (hubertowiny) mogą mieć nieco odmienny przebieg, zwykle jednak składają się z trzech głównych części: z modlitwy, z polowania i z biesiady po polowaniu. Niekiedy w trakcie odprawy myśliwych przypomina się historię patrona, zaś nowo przyjęci do koła składają przysięgę. Uroczystości związane z dniem świętego Huberta organizowane są nie tylko przez myśliwych, lecz także w szkołach kształcących przyszłych leśników. Na terenie województwa lubuskiego znaj-

dują się dwie takie szkoły: Zespół Szkół Leśnych w Rogozińcu, w gminie Zbąszynek, w środkowo-wschodniej części województwa oraz Technikum Leśne w Staroście, w gminie Rzepin, w zachodniej części województwa. Dłuższą tradycję organizacji Hubertusa ma ZSL w Rogozińcu. W notatce zamieszczonej na stronie internetowej szkoły a zawierającej informacje dotyczące uroczystości z 5 listopada 2009 r., znalazło się sformułowanie «obchodzono jak każdego roku dzień św. Huberta» [11], wskazujące na wieloletni zwyczaj upamiętniania patrona myśliwych i leśników. Celem cyklicznie realizowanych imprez, zwanych także przez organizatorów Dniem św. Huberta, jest przede wszystkim upamiętnianie świętego oraz kultywowanie tradycji łowieckich, stąd w czasie obchodów msze święte, w tym także polowe, przypominanie w różnorodnej formie historii św. Huberta, różnorodne konkursy dla uczniów, jak np. quiz przyrodniczo – leśny, quiz wiedzy łowieckiej, strzelanie z broni myśliwskiej oraz łuków, strzelanie do rzutków, rozpoznawanie sygnałów myśliwskich, rozpoznawanie głosów zwierzyny łownej, układanie puzzli o tematyce łowieckiej. Potwierdzeniem wzrostu znaczenia kultu św. Huberta w tym regionie stało się nadanie szkolnej uroczystości rangi imprezy powiatowej w 2015 r. i wzbogacenie jej o takie elementy, jak pokaz drużynowych Mistrzów Europy w Wabieniu, pokazy sokolnicze przygotowane przez sokolników z Zespołu Szkół Leśnych w Rogozińcu, konkurs plastyczny «Zwierzęta naszych lasów» dla dzieci okolicznych szkół podstawowych, występy sygnalistów myśliwskich, wystawy łowieckie, degustacja potraw z dziczyzny. W Technikum Leśnym w Staroście w 2017 r. Hubertus Starościński odbył się po raz szósty. W czasie szkolnych obchodów, podobnie jak w czasie uroczystości organizowanych przez myśliwych, odbyła się uroczysta Msza św. w Kościele p.w. św. Huberta w Staroście oraz wspólna biesiada, nazwana przez organizatorów kolacją hubertowską. Oprócz tego szkolne hubertowiny wzbogacone zo-

stały pokazem pracy psów myśliwskich, koncertem Zespołu Sygnalistów Technikum Leśnego, występami artystycznymi, Ogólnoszkolnym Konkursem Gwary Łowieckiej oraz wspólnym śpiewaniem piosenek myśliwskich, były więc nie tylko świętem upamiętniającym patrona myśliwych i leśników, ale także popularyzującym szeroko rozumianą kulturę łowiecką.

W regionie lubuskim w ostatnich latach hubertus, hubertowiny czy też Dzień św. Huberta stały się świętami jednoczącymi wokół postaci świętego lokalne społeczności, upowszechniającymi wśród nich tradycje myśliwskie, kształtującymi świadomość znaczenia lasów dla człowieka i środowiska, uczącymi mądrego korzystania z dóbr przyrody, uwrażliwiający na jej piękno, czego potwierdzeniem mogą być np. uroczystości w Drezdenku, Świebodzinie czy Zdroisku. Miejsko-gminny Hubertus Drezdenecki w 2015 r. był imprezą plenerową ukazującą leśnictwo i łowiectwo a jednocześnie promującym Drezdenko, miasto leżące na styku Puszczy Drawskiej i Puszczy Noteckiej. Powiatowy charakter miał odbywający się po raz 3 w październiku 2017 r. Dzień św. Huberta w Świebodzinie. Mieszkańcy Drezdenka czy Świebodzina mogli posłuchać muzyki myśliwskiej, obejrzeć wystawę fotograficzną i łowiecką lokalnej fauny, wzbogacić swoją wiedzę przyrodniczą, oglądając stoiska edukacyjne, pokazy kynologiczne ras myśliwskich oraz rzadkich ptaków drapieżnych, słuchając sztuki wabienia jeleni czy też naśladowania głosów zwierzyny. Hubertus w Zdroisku organizowany jest od 2009 r., a więc od czasu poświęcenia kościoła pod wezwaniem św. Huberta. W obchody dnia św. Huberta zaangażowani są przedstawiciele różnych środowisk: myśliwi z kół łowieckich «Wilk» i «Knieja-Lubociesz», leśnicy z Nadleśnictw Kłodawa i Strzelce Krajeńskie, sołtys i rada sołecka oraz ksiądz proboszcz. Oprócz mszy hubertowskiej odbywa się gonitwa konna «za lisem», koncert gry na rogach myśliwskich oraz biesiada myśliwska. W 2017 r. w organizację Hubertusa w Zdroisku włączyli się

przedstawiciele lokalnych władz samorządowych: Wójt Gminy Kłodawa oraz starosta powiatu gorzowskiego.

Muzealia. Potwierdzeniem znaczenia myślistwa w regionie lubuskim stało się przygotowanie przez Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze we współpracy z Okręgową Radą Łowiecką i Zarządem Okręgowym PZŁ w Zielonej Górze wystawy czasowej «95 lat Polskiego Związku Łowieckiego. Łowiectwo w Odrodzonej Rzeczypospolitej i na Ziemi Zielonogórskiej». Ekspozycja na niej zgromadzone dowodzą językowo-kulturowego dziedzictwa pro-Hubertowskiego w Polsce, w tym w regionie lubuskim. Postać świętego została wyeksponowana nie tylko w jednej z sal, w której zgromadzono różnorodne wyobrażenia plastyczne patronów i opiekunów myśliwych, w tym św. Huberta [7] – obrazy, grafiki, płaskorzeźby i rzeźby wykonane z różnych tworzyw, ryngrafy, pamiątkowe medale – ale i w pozostałych, w których w wielu spośród obiektów kolekcji można dostrzec na płaszczyźnie werbalnej i/lub wizualnej upamiętnianie świętego i okazywanie mu czci. Przykładowo na okładkach czasopism wydawanych w okresie międzywojennym umieszczone zostały hasła: «ŚW. HUBERTOWI CZEŚĆ» oraz «CZEŚĆ ŚW. HUBERTOWI, PATRONOWI MYŚLIWYCH» («Przegląd Myśliwski i Łowiectwo Polskie», «Gazeta Myśliwska», «Łowiec Polski»), zaś w tytule wydawnictwa okolicznościowego «Tradycje i zwyczaje Otwockiego Kółka Myśliwskiego im. św. Huberta w Warszawie» widnieje nazwa jednego z dwóch najstarszych kół łowieckich w Polsce, zawierająca imię świętego. Zgromadzone zbiory dowodzą, iż kult św. Huberta towarzyszył myśliwym również w trudnych czasach wojennych. Więźniowie obozów jenieckich Dorsten i Dössel (Nadrenia Północna – Westfalia) organizowali wieczorki i spotkania ku czci świętego, o czym świadczą zachowane plakaty i inne druki okolicznościowe, na których umieszczono takie napisy jak: „Sala zajęta. Św. Hubert», «Wieczór myśliwski ku czci

św. Huberta, patrona polskich myśliwych». Wśród pozostałych pamiątek myśliwskich z obozów jenieckich z lat 1941-1942 znajdują się wykonane różnymi technikami rysunki i obrazy, wzbogacone napisami «ŚWIĘTY HUBERT», «ŚWIĘTY HUBERT, PATRON LEŚNYCH OSTĘPÓW» a także projekt Orderu Św. Huberta. Pośród nowszych wydawnictw odnajdujemy «Rocznik Koła Łowieckiego Hubert» ze Świebodzina oraz bogate zbiory pamiątkowych przypinek, plaketek, znaczków i odznak z wizerunkiem jelenia św. Huberta, nazwami kół z antroponimem Hubert oraz eponimami, dla których onimem bazowym jest imię świętego (hubertus, hubertowski).

Inne. Odmienny, żartobliwy cel ma odwołanie do postaci patrona myśliwych w jednej ze stolic województwa lubuskiego. W Zielonej Górze, mieście z długą tradycją winiarską, od kilku lat w przestrzeni miejskiej umieszczane są Bachusiki – niewielkie rzeźby, wzorowane na wrocławskich krasnalach, które stanowią współczesny symbol miasta [9]. Zielonogórskie Bachusiki to, jak głosi wymyślona na potrzeby tego wydarzenia artystycznego legenda, dzieci Bachusa, rzymskiego boga wina, który zamieszkał w Zielonej Górze [4]. Spośród 43 figurek dwie, ufundowane przez myśliwych i sympatyków łowiectwa, nawiązują do św. Huberta. W żartobliwych nazwach Bachusików: Huberticus i Canishuberticus [canis – pies, 26, s.74] wykorzystany został antroponim Hubert (Hubertus). Andrzej Moskaluk, twórca niewielkich rzeźb, nie nawiązał do typowych ikonograficznych wyobrażeń św. Huberta, lecz stworzył postaci, w których połączył elementy charakterystyczne dla boga wina (beczka z winem, wieniec laurowy na głowie) z atrybutami myśliwych (pies myśliwski, strzelba, lornetka), dzięki czemu w oryginalny sposób kultura łowiecka wprowadzona została do przestrzeni miejskiej.

Wnioski. Wzmożenie kultu św. Huberta, które obserwujemy w ostatnich kilkudziesięciu latach w Polsce, ma miejsce również w regionie lubuskim. Zgromadzo-

ny materiał badawczy dowodzi znacznej skali dziedzictwa pro-Hubertowskiego w tym rejonie. Przejawem kultu św. Huberta są miejsca kultu religijnego, czyli kościoły i kaplice pod wezwaniem świętego oraz różnego typu kapliczki, w których umieszczone są rzeźby bądź płaskorzeźby przedstawiające patrona myśliwych i leśników a także modlitewne wezwania skierowane do świętego. O chęci kontynuowania idei związanych z postacią świętego świadczy jego wybór na patrona szkoły oraz wykorzystywanie antroponimu Hubert w nazwach kół łowieckich. Na terenie regionu lubuskiego odbywają się różnorodne uroczystości, organizowane przez mieszkańców – nie tylko myśliwych – którzy chcą upamiętnić i popularyzować świętego oraz idee z nim związane. Msze hubertowskie, hubertusy (hubertowiny, Dzień św. Huberta) to uroczystości, których nazwy są eponimami, dla których onimem bazowym jest imię świętego a ich program ma związek z postawą świętego. Myśliwi wiaty, stanice, domki, które służą spotkaniom, nazywają hubertówkami a o sobie często mówią, iż są rycerzami św. Huberta. Obie nazwy są przejawem szacunku okazywanego świętemu.

W regionie lubuskim kult św. Huberta, uznanego przez Kościół i wiernych za godnego czci, ma charakter nie tylko religijny. Jest ważnym elementem tożsamości ludzi związanych z lasem, również przyszłych adeptów leśnictwa, jednoczącym ich, symbolizującym cenione przez nich wartości. Patron myśliwych i leśników stał się również w ostatnich latach postacią, wokół której ogniskują się działania lokalnych społeczności, a ich rangę podnosi włączanie się władz samorządów terytorialnych w ich organizację. Zatem w ostatnich latach jego osoba kreuje poczucie tożsamości społecznej części mieszkańców regionu lubuskiego, pozwala budować poczucie przynależności do grupy.

Komponent św. Hubert lub łaćniński odpowiednik imienia wykorzystywany jest w różnego typu tekstach językowych a postać św. Huberta upamiętniana w tekstach ikono-

graficznych. Na terenie regionu lubuskiego znajdują się obrazy, rzeźby, płaskorzeźby, witraże, które upamiętniają postać świętego. Dziedzictwo pro-Hubertowskie jest ważną częścią dziedzictwa kulturowego regionu i kraju, zarówno w wymiarze materialnym, jak i pozamaterialnym, duchowym.

Zgromadzony materiał badawczy dowodzi, iż w ostatnich latach można zaobserwować ożywienie tradycji Hubertowskich w regionie. Pierwszy w regionie Kościół p.w. św. Huberta w Staroście powstał w 1990 r., patronem szkoły święty został wybrany w 2007 r., kapliczki w większości fundowane były po 2000 r. Msze hubertowskie odbywały się już w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, jednak wyraźne zwiększenie ich liczby obserwuje się w ostatnich kilkunastu latach. Hubertusy nie są już tylko świętami organizowanymi dla członków kół łowieckich, lecz imprezami o charakterze miejskim, gminnym czy powiatowym, które służą prezentacji kultury łowieckiej, popularyzacji wiedzy o pracy leśników, idei ochrony środowiska a uczestniczy w nich lokalna społeczność.

Informacje pozyskane w czasie gromadzenia materiału, z których tylko część została przedstawiona w artykule, wskazują na bogate duchowe i materialne dziedzictwo pro-Hubertowskie w regionie lubuskim, które wymaga dalszych badań. Przyjmując za Antoniną Kłoskowską, że pogranicze jest obszarem «stykających się państw, których granica częściowo rozdziela różne grupy etniczne i narodowe, ale nie jest ona granicą nieprzenikalną» [16, str.102], należałoby także przeanalizować spuściznę św. Huberta na obszarze przygranicznym po drugiej stronie Odry, co pozwoli na wskazanie podobieństw i różnic kulturowych w tym zakresie.

Bibliografia

1. Dereń B. Pochodne nazw własnych w słowniku i w tekście. Opole ; Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2005. 140 s.
2. Etymologisches Wörterbuch des Deutschen. red. W. Pfeifer. München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 2005. 1665 s.

3. Grzegorzyczkowa R., Puzynina J. Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego. Warszawa : PWN, 1979. 324 s.
4. URL: <http://bachusiki.zgora.pl/site/legenda> [dostęp: 18.04.2018 r.].
5. URL: <http://dzikslonsk.pl/?p=3709#more-3709> [dostęp: 28.03.2018 r.].
6. URL: <http://hubertswiebodzin.pl/historia-ko%C5%82a> [dostęp: 18.04.2018 r.].
7. URL: <http://mzl.zgora.pl/2018/02/14/95-lat-polskiego-zwiazku-lowieckiego/> [dostęp: 14.04.2018 r.].
8. URL: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Hubertus_\(%C5%9Bwi%C4%99to\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Hubertus_(%C5%9Bwi%C4%99to)) [dostęp: 23.03.2018].
9. URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wroc%C5%82awskie_krasnale [dostęp: 18.04.2018 r.].
10. URL: http://www.cepelia.com.pl/Swiete_Hubert-89.html [dostęp: 28.03.2018 r.].
11. URL: <http://www.tlrogoiniec.pl/index.php/strona-glowna/rok-szkolny-2009-2010/126-hubertus-2009.html> [dostęp: 3.04.2018 r.].
12. Hoppe S. Słownik języka łowieckiego. Warszawa : PWN, 1981. 360 s.
13. Jadacka H. Kultura języka polskiego. Fleksja, słowotwórstwo, składnia. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2013. 253 s.
14. Janicka-Szyszek R. O świętym Hubercie, patronie nie tylko myśliwych... Przyczynek do badań nad socjolektem łowieckim (artykuł złożony do druku).
15. Kaźmierczak S. Kościół p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej i Św. Huberta – świątynia leśników i myśliwych. Lubiewo : OleMole, 2017. 28 s.
16. Kłosowska A. Pogranicze kulturowe w perspektywie badań biograficznych, [w:] Inni wśród swoich. red. W. Władyka. Warszawa : IBL PAN, 1994. S. 100–106.
17. Kobus Z. Dziedzictwo kulturowe Pierwszych Męczenników Polski na Ziemi Lubuskiej. [w:] Dziedzictwo kulturowe regionu pogranicza, t. I, red. E. Skorupska-Raczyńska, J. Rutkowska, J. Żurawska-Chaszczewska, Gorzów Wielkopolski : Wydawnictwo PWSZ, 2008. S. 73–81.
18. Lasy w Polsce 2017. red. W. Milewski. Warszawa : Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, 2017. 55 s.
19. Mandziuk J. Św. Hubert: patron myśliwych podkarpackich. Resovia Sacra. Studia Teologiczno-Filozoficzne Diecezji Rzeszowskiej. 2007/2008. R. 14/15. S. 169–178.
20. Nowak B., Pilec J. Wielki słownik imion. Warszawa : Spółdzielnia «Rozrywka», 1987. 324 s.
21. Ojrzyński W. Część oddawana świętemu biskupowi Hubertowi. [w:] Świętemu Hubertowi cześć, red. Jerzy Adamczewski. Gołuchów : Ośrodek Kultury Leśnej, 2008. S. 8–12.
22. Pawlacyk P. Roślinność lasów. [w:] Przyroda Ziemi Lubuskiej, red. A. Jermaczek, M. Maciantowicz. Świebodzin : Wydawnictwo Klubu Przyrodników, 2005. S. 129–149.
23. Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny. red. H. Żgółkowa. Poznań : Wydawnictwo Kurpisz, 1998. T. 14. 463 s.
24. Są na służbie u św. Huberta. Gazeta Lubuska. nr 192. 19.08.2013. S. 6.
25. Schauber V, Schindler H. M. Święci na każdy dzień. Patroni naszych imion. Warszawa : Świat Książki, 2000. 702 s.
26. Słownik łacińsko-polski. oprac. K. Kumaniecki. Warszawa : PWN, 1986. 545 s.
27. Solik R. O ikonografii świętego Huberta. Tradycja i typy obrazowania. Wybór problematyki. [w:] Świętemu Hubertowi cześć, red. J. Adamczewski. Gołuchów : Ośrodek Kultury Leśnej, 2008. S. 84–96.
28. Solon J. Lasy. [w:] Polska, jej zasoby i środowisko, red. J. Bański, M. Degórski. Warszawa : Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, 2008. S. 59–71.
29. Świętemu Hubertowi cześć! red. J. Adamczewski. Gołuchów : Ośrodek Kultury Leśnej, 2012. 416 s.
30. Uniwersalny słownik języka polskiego. red. S. Dubisz, Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2008. T. 2–3. 2966 s.
31. Zaleski W. Święci na każdy dzień. Warszawa : Wydawnictwo Salezjańskie, 2005. 872 s.

Яніцка-Шуцко Р. ЛІНГВІСТИЧНА ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА СВЯТОГО ХУБЕРТА В ЛЮБУСЬКОМУ ВОЄВОДСТВІ. Метою пропонованого дослідження є вивчення спадщини святого Хуберта в Любуському воєводстві у сферах лінгвістики та культури.

Матеріал дослідження включає вирази з компонентом «святий Хуберт», а також епоніми. Твірною основою таких мовних одиниць є ім'я вищезгаданого святого. Зазначена лексика широко репрезентована у воєводстві, зокрема в найменуваннях організацій, фестивалів, ритуальних місць і текстів, а також в матеріальній частині культу. Дані досліджень були відібрані з інтернет-джерел, місцевої преси, записів мисливських асоціацій, а також отримані шляхом анке-

тування членів мисливських товариств, у результаті бесід з лісниками, мисливцями, священниками, директором школи та представниками місцевої громади.

Проявом культу святого Хуберта є: релігійні сайти, заклики до молитов, найменування шкіл на честь покровителя, використання антропоніму «Хуберт» в назвах мисливських асоціацій, при організації подій, назви і розклади заходів яких тісно пов'язані з ім'ям та життям святого.

Зібрані дані свідчать про широке розповсюдження спадщини святого Хуберта, що становить істотну частину місцевої та національної спадщини в матеріальному й нематеріальному аспектах. Крім цього, протягом останнього десятиліття в Любуському воєводстві відбулось відродження Хубертівських традицій, пов'язане з популяризацією культу святого.

Ключові слова: лінгвістика, лексика, семантика, культура.

Janicka-Szyszko R. LINGUISTIC AND CULTURAL POST-HUBERT HERITAGE IN LUBUSKIE REGION. The purpose of the following research is the study of the post-Hubert heritage in realms of linguistics and culture in the Lubuskie Region.

The research material comprises phrases with the component «Saint Hubert (Hubertus)» as well as eponyms, for which the base onym is the name of the before mentioned saint present in the region e.g. in proper names of organizations, festivals, the rite places and texts as well as present in the materialistic dimension of the cult. The research data has been excerpted from Internet posts, local press, records of hunting associations but also obtained via questionnaires targeted at hunting associations, talks with foresters, hunters, priests, the school's principle and the local community.

The manifestation of the cult of Saint Hubert are: the religious sites, the invocations in prayers, naming schools after the patron, using the anthroponym «Hubert» in

the names of hunting associations, organizing the events, whose names stem from the saint's name and the schedule of the event is closely connected with the saint's life path.

The gathered data proves the large extend of post-Hubert heritage which constitutes the substantial part of the region and also the nation heritage both in materialistic and nont materialistic aspects. Recently, for the decade, there has been the revitalization of Hubertus traditions in the Lubuskie Region, which is connected with the popularization of the saint's cult.

Keywords: linguistics, lexis, semantics, culture.